

65 éves zenészpróféta hazai pályán

2010. május 18. kedd

Bár tervezte sokszor, nem disszidált, korszakalkotó zenéivel itthon is sikeres lett. Markáns véleménye van a politikáról, mégsem az határozza meg Szörényi Levente emberi viszonyait.

– A 65. születésnapján jelentette be, hogy decemberben búcsúkoncertet ad. Nehéz elképzelni Szörényi Leventét színpad nélkül?

– Azt azért nem is zárom ki, hogy fogok még színpadon muzsikálni. Ha mondjuk az Illésklubban arra kérnek, ugorjak be, és játszunk el két számot, megyek. Vagy mondjuk, ahogy most látom a plakátokon, hogy lesz valami szuperkoncert billentyűsökkal, és valaki egyszer csinál ilyen szólistáknak, és hívnak, akkor is megyek. De szólókoncertem eddig nem volt, és nem is lesz több. Ha valaki jól figyel, akkor az összeválogatott dalokból összeáll számára egy kép arról, milyen utat jártam be lelkileg, szellemileg az elmúlt 65 évben és ötvenéves zenei pályafutásom alatt.

– Elégedett ezzel a 65 évvel?

– Az üldöztetéstől a hatalmas sikerekig sok mindent megéltem, és ez nem múlik el nyomok nélkül egy emberben, abból lesz valami útközben. Úgy gondolom, hogy a belső harmóniát nem lehet mesterségesen kialakítani, vagy olyan az ember, hogy képes a történeteket megértve és elfogadva élni, vagy egészen másképp reagál a világ dolgaira. Az idő múlása persze nehéz ügy, fiatalon minden szép, de aki nem tud azon túllépni, hogy lezárulnak korszakok az életében, aki folyton csak visszafelé néz és a régi boldogságait keresi, az boldogtalanná válik. Mondom érthetőbben: nekem is voltak szerelmeim, és jó ezekre a kapcsolatokra visszaemlékezni, de ez nem vesz már igénybe lelkileg. Sokan visszaneznek és azt mondják: amikor szerelmes voltam, milyen jól éreztem magam! És keresik újra a szerelmet, mert azt gondolják, attól fogják majd

újra jól érezni magukat. Pedig úgy kell bejárni az utat, ahogy haladunk az életben, hogy a végén egy kellemes kisugárzású ember álljon a környezete előtt. Sokan nem képesek erre, megkeseredett ember válik belőlük, akinek a boldogtalanságáért mindenki más hibás, csak ő nem.

– Az emberekben manapság óriási nosztalgia van, a retro a divat, és mindent valahogy egyre jobban megszépít az idő.

– Van egy ilyen szindróma, de nem vagyok képes elfogadni. Egyre többet hallom, hogy a Kádár- rendszer nem is volt olyan rossz, és a rendszerváltás – ami, mint tudjuk, nem is volt – előtt jobb volt élni. Mitől? Hiszen mindenki alig várta, hogy elteljen az a két-három év, hogy kapjon egy kis valutát, és mehessen külföldre, mert be volt zárva, és aztán rohant, hogy vehessen egy jó szappant meg egy jobb édességet, mert itt nem kaphatott. És amikor erről komolyabban elkezdünk beszélni, akkor kiderül, hogy azért volt jobb az a rendszer, mert akkor fiatalok voltunk. Hajlamosak az emberek érzelmi alapon megítélni dolgokat, és rákenni a saját boldogságukat vagy boldogtalanságukat, sikertelenségüket egy rendszerre. Nem szerencsés, sőt veszélyes!

– Olyan furcsa ezeket a megállapodott, higgadt következtetéseket egy lázadó ember szájából hallani.

– Látja, ez nagy tévedés, pedig sokszor hallom mástól is. Sosem voltam lázadó. Én mindig feladatban gondolkodtam, és abban valóban nagyon következetes, talán a környezetemnek sokszor úgy is tűnhetett, hogy könyörtelen voltam, de ez messze áll a lázadástól. A lázadót mindig pillanatnyi dolgok, érdekek vezérlik, és a pillanatban él. Nálunk Bródy volt a lázadó. Az a baj, hogy nagyon könnyen egyszerűsítünk, és mosunk össze dolgokat. Szerintem az sem lázadás, ha valaki filozófiailag más platformra helyezkedik, mint amit tőle elvárnának. Amikor kint voltunk Csíksomlyón az Istvánnal, utána bizonyos sajtóorgánumban azt lehetett olvasni, hogy én magasra tartottam az új pogányság zászlaját. Ez egy butaság. Azzal keverik ezt össze szándékosan, ha valaki meg akarja érteni népének történelmi sorsfordulóit és az azokból levonható tanulságokat.

– Miért olyan fontos a történelem az életében? A rockoperák hozták, vagy fordítva volt, és ez az érdeklődés hozta a történelmi tárgyú zeneműveket?

– Nem előzmény nélküli. Egyrészt hoztam otthonról, másrészt mert úgy döntöttem, hogy nem disszidálok, hanem itt akarok élni és meghalni is. És ha az ember ragaszkodik ehhez a nyomorult földhöz, akkor meg is akarja érteni ennek a lelki indítékait. De ez mindig is bennem volt, már az Illés zenéiben ott vannak a népzenei elemek. Mi voltunk az elsők, akik a Kárpát-medence népzenejét és a beatzenét kevertük. Később aztán feladattá is vált, hogy ezt kiteljesítsem, de az – nem akarok nagy nevekkel dobálózni – Bartók és Kodály országában nem olyan különös, hogy felfedezi a saját kultúráját az ember. Persze amióta az István, a király megszületett, konkrétan is foglalkoztat néhány kérdés. Például hogy fellelhetők-e az istváni ezer évben olyan hibás döntések, gyarlóságok, amelyeknek áttételesen ma is isszuk a levét? És azt gondolom, hogy igen. Ennek a népnek a békétlensége a kezdeteihez is visszavezethető.

– A disszidálás tényleg komolyan felmerült Önben?

– A mi generációnkban alig van olyan, akinek nem fordult meg a fejében ez, pláne egy beatzenésznek. Én az Illés előtt is több zenekarban muzsikáltam, képzett zenész voltam, és sok nagy név ment ki külföldre vendéglátózni. Nagyon jól kerestek, és írták a leveleket, hogy menjek. Hazudnék, ha azt mondanám, hogy nem dőltem hátra nagyon sokszor, és nem

képzeltem el, hogy milyen lenne gyorsan egy kiszámítható és biztos egzisztenciához jutni. Aztán mégis maradtam. Az Illés egy olyan kohézió volt, és olyan izgalmas idők voltak akkor, amikor mi indultunk, hogy abból ki sem lehetett lépni. Kimehettem volna pár évre, hogy hazajöjjenek egy Mercedesszel, de akkor nincs ez a karrier, meg hát elképzelhetetlen lett volna együtt az Illés meg a Mercedes.

– Főleg az Illéssel, de aztán a Fonográffal is a szó eredeti értelmében sztárok voltak. Ez akkoriban nem járt együtt azzal, hogy mindenük megvolt, ami másnak nem?

– Már nagyon népszerű volt az Illés, amikor az Országos Rendező Iroda műsoraiban bagóért léptünk fel. Összehasonlításként: a siófoki szabadtérin úgy 20 ezer forint volt a jegybevétele. A mi gázsink fix volt, ami ebben az esetben fejenként egy százalékot tett ki. Elsőröztük. A Fonográf esetében az évi olykor négy NDK-s turné már elindította a fészekrakási folyamatot. Tiszta Amerika!

– A politikai hovatartozása közismert, de mennyire foglalkozik aktuálpolitikával mostanában?

– Sosem titkoltam, hogy von Haus aus utálok a bolsevik embertípust, és az nálam valóban alapállás, hogy nem tudom megérteni, ha valaki normális családból jön és normálisan gondolkodik, hogyan bocsáthat meg nekik. Ami az aktuálpolitikát illeti, nem mondhatnám, hogy nagy vehemenciával vettem benne részt, de a véleményemet mindig markánsan megmondtam, ha úgy éreztem, van értelme, és nézeteim ellenére, vagy pont amiatt, nemegyszer ostoroztam a jobboldalt is az anomáliái miatt. Mást sem hallani, mint hogy nagy a korrupció a politikában, de hát a politika ilyen, és ilyenné tesz. Szerintem nem kell, hogy a politika ilyen legyen. Lehetne közben embernek maradni, csak ahhoz embernek is kéne lenni.

– A politika miatt romlott meg a kapcsolata Bródy Jánossal. Kibékültek már?

– Fárasztó már erről beszélni, érdekel ez még valakit?

– Talán azért, mert nehéz azt elképzelni, hogy két ember, akinek olyan közös sikerei voltak, mint Önöknek, nincs barátságban egymással.

– Kezdetben én is azt hittem, hogy jó barátok vagyunk, de megértettem, és nem is zavar már, hogy neki Koncz Zsuzsa a barátja. Nekünk már nincs miről beszélnünk, és ez nem fog már változni. Megmaradtak a művek, azokra kell emlékezni, nem két öregedő zenész polémiájára.

– Az nem bántja, hogy a rendszerváltás óta nem ért el akkora sikereket, jobban mondva másként viszonyul a zenéjéhez a közönség, mint korábban?

– Ez egy alkotói küzdelem, és nincs köze a hatalmi rendszerekhez, szerintem mögöttes politikai tartalma sincsen. Próbálják úgy beállítani a mi történetünket, mintha az Illést vagy a beatkorszak sikeresebb zenészeit a Kádár- rendszer találta volna fel. Nem így van, ez rosszindulatú megközelítés. Az Illés, a Metro és az Omega akkoriban mindenki kedvence volt. Mi találtuk ki magunkat, és a közönség emelt a magasba. Nyilvánvalóan a mi generációnk nincs ma már abban a keringésben benne, mint az éppen divatos előadók, de nem is hiszem, hogy bárki vágya erre közülünk. Amikor nagy ritkán fellépünk, nem csak a veteránok csápolnak az első sorban, és kizárt, hogy a mai huszonévesek politikai szempontok szerint értékelik, amit hallanak tőlünk. Csak ha tetszik, fújják a dalokat. Persze azt már nem mindig tudják, hogy ki kicsoda a színpadon, de jönnek. A Puskás-stadion 80 ezer nézője nem politikai tagolódás szerint érzi jól magát. Nem gondolom, hogy '90 óta elértéktelenedtünk volna. Mindkét együttes,

az Illés és a Fonográf is a maga nemében korszakalkotó volt, az István, a király szintén, ez így is pont elég lehetne, nem?

Fábos Erika (Vasárnap Reggel)